

Viditelný recyklační příspěvek odhalí firmy, které nerecyklují

Petr Číhal, obchodní ředitel kolektivního systému EKOLAMP

Od 1. ledna 2021 začal platit nový zákon o výrobcích s ukončenou životností (tzv. VUŽ), který firmám ukládá nové povinnosti v oblasti sběru a recyklace jejich použitých výrobků. Jednou z hlavních novinek tohoto zákon je viditelný příspěvek na recyklaci elektrozařízení.

Nový zákon VUŽ transponuje (přenáší) do právního řádu České republiky novou elektrodopadovou směrnicí EU. Tím se tedy i v ČR konečně zavádějí instituty, které tu celá léta chyběly a které jistě přispějí k rychlému narovnání prostředí sběru a recyklace elektrodopadu u nás tak, aby se přiblížilo vyspělým západoevropským zemím.

Viditelný recyklační příspěvek na účtence a firmy, které nerecyklují – „freerideři“

Jednou z nejdůležitějších změn – a také asi tou nejviditelnější pro veřejnost – je **povinně viditelný příspěvek na recyklaci** elektrodopadu. Výrobci a dovozci elektrozařízení mají už několik let povinnost platit za svoje produkty recyklační příspěvky, ze kterých se financuje sběr a recyklace použitých výrobků. Bohužel, řada výrobců se této povinnosti vyhýbá. V odborné terminologii jsou označováni jako tzv. freerideři – volně přeloženo „tí, co se vezou zadarmo“. Odpad, za který se neodvedou recyklační příspěvky, často končí v lepším případě na skládce, v tom horším případě někde v příkopu u cesty nebo v lese.

Aby bylo možné tyto neplatiče jednoduše odhalit, platí nově od 1. ledna 2021 povinnost, že všichni prodejci (tj. obchody, supermarkety, e-shopy atd.) musí při prodeji nových elektrozařízení na účtenkách uvádět výši recyklačního příspěvku, který byl odveden na budoucí recyklaci daných elektrozařízení. Tímto se velmi jednoduše zjistí, za které výrobky byl recyklační příspěvek odveden a za které ne.

Viditelný recyklační příspěvek tedy bude velmi účinným nástrojem v boji proti firmám, které se recyklaci svého odpadu vyhýbají. Studie OECD (Extended Producer Responsibility and the Impact of Online Sales) z roku 2019 uvádí, že na evropský trh je ročně nelegálně umístěno 460 000 tun nových elektrozařízení, aniž by byli výrobci či dovozci těchto zařízení zapojeni do systému sběru a recyklace elektrodopadu, který z tohoto elektrozařízení následně vznikne. Vzhledem k tomu, že řada elektrovýrobků obsahuje velmi nebezpečné látky, jako třeba rtuť, olovo nebo freon, jde o zcela zásadní problém, který se doposud nedařilo řešit. Ročně se jen v České republice prodá několik desítek

milionů elektrozařízení, a kontrolní orgány tak doposud byly přehlcneny kontrolami, jež měly zjistit, za které výrobky byl recyklační příspěvek odveden a za které ne. S novou povinností viditelného příspěvku tento problém nevzniká. Vše bude transparentní a snadno kontrolovatelné.

Nezanedbatelný význam má zmíněné opatření i v **ochraně poctivých výrobců a dovozců** před nekalou konkurencí, která neodváděním příspěvku za recyklaci získávala na trhu tzv. nefér výhodu a možnost prodávat za dumpingové ceny.

Za která elektrozařízení se musí odvádět recyklační příspěvky

Recyklační příspěvky se musí odvádět za všechna elektrozařízení, tj. za domácí spotřebiče, světelné zdroje, počítače, mobilní telefony, elektrické hračky, nářadí, kotle, bojlerly atd. Prostě za vše, co se zapojuje do zásuvky nebo je na baterie. Výjimku mají v podstatě pouze velké tovární stroje nebo vojenská technika. V boji proti firmám, které odmítají recyklaci, může pomoci i veřejnost. Zakazník si na účtence může snadno ověřit, zda byl za jeho nákup odveden recyklační příspěvek, a zda tedy nebude ohrožením pro životní prostředí. A když tam příspěvek na recyklaci neuvidí, může to nahlásit příslušným orgánům, které zjednájí nápravu.

Evropa zakazuje diskriminaci malých výrobců při recyklaci – malí nebo velcí, všem se bude měřit stejně

S povinně viditelným příspěvkem souvisí i povinnost stanovit **stejnou cenu** za sběr a recyklaci elektrozařízení pro **všechny výrobce** účastné v jednom konkrétním **kolektivním systému** (tj. organizace, ve které se výrobci či dovozci sdružují za účelem plnění svých povinností v oblasti sběru a recyklace svých

použitých výrobků) **za stejný typ elektrodopadu**. Nová evropská elektrodopadová směrnice totiž kategoricky **zakazuje cenovou diskriminaci malých a středních výrobců při recyklaci jejich výrobků**. Všichni výrobci, **bez rozdílu velikosti**, tedy musí platit do kolektivního systému stejné finanční příspěvky (za 1 kus nebo 1 kg) určené na sběr a recyklaci elektrodopadu. Novým zákonem je tak zcela jasně zakázán princip „velkoobjemových slev“ pro velké výrobce. Do tohoto zákazu spadají různé „vratky“ či „marketingové spolupráce“, prostřednictvím kterých bylo doposud možné velkým výrobcům kompenzovat „objemové slevy“ za sběr a recyklaci jejich elektrodopadu. Napříště půjde o zřejmý podvod s trestněprávními důsledky, a to jak pro kolektivní systém, tak pro tyto „vybrané“ výrobce. Navíc by neadekvátně nízké příspěvky museli tito výrobci doplatit zpětně do plné výše účtované běžným výrobcům v daném kolektivním systému. Díky povinně viditelnému příspěvku si bude moci dodržování tohoto opatření zkontrolovat každý.

Transparentnost recyklačních příspěvků

Kolektivní systémy výrobců mají také nově povinnost **zveřejňovat výši recyklačních příspěvků** na svých webových stránkách. Hlavním důvodem je možnost kontrolovat, zda je tento příspěvek skutečně pro všechny výrobce stejný. Takto si potom jednotliví výrobci mohou snadno zjistit, zda je jejich kolektivní systém nešidí a příspěvek je opravdu stejný pro všechny výrobce, tak jak to přikazuje směrnice EU. EKOLAMP uvádí výši svých recyklačních příspěvků zde: <https://www.ekolamp.cz/cz/o-spolecnosti/povinne-zverejnovane-udaje>.

Ověřit transparentnost dalších kolektivních systémů (tj. zda na svých webových stránkách uvádějí výši recyklačních příspěvků) by rovněž mělo být možné na jejich webových stránkách.

www.ekolamp.cz

ekolamp